

planom, a osobito pomnim odabirom serijski proizvedenih elemenata ostvario je također i prototip suvremeno oblikovana stambenog prostora: stambene zgrade Deutsch u Vukotinovićevoj ul. 3 (1928–29) i Pordes u Hrvojevoj ul. 10 (1929–30); trgovačko-stambene zgrade Armuth u Cankarevoj ul. 1 (1930–31); vile Klaić u Hercegovačkoj ul. 76 (1931–32), Švarc-Gavrin u Torbarovoj ul. 7 (1933–34) te Margetić u Petrovoj ul. 164 (1934–35); bombonijera Union u Ilici 8 (1935, pregrađeno); poslovno-stambene zgrade Rosinger u Vlaškoj ul. 69 (1936–37) i Varaždinske industrije svile u Martičevoj ul. 14b (1936–37), te nekoliko pogonskih zgrada u krugu Zagrebačke tvornice papira na Zavrtnici (1930–32) – sve u Zagrebu; Kirurški (1929) i Gospodarski paviljon (1930) Banovinske bolnice u Novoj Gradiški; pregrađnja Umobolnice (1929) i Hrvatski dom u Strossmayerovoj ul. (1936–37, danas kino »Dom«) u Pakracu; ljetnikovac Freund u Crikvenici (1932); vile Oblath u Slavenskoj ul. i Friedländer u Masarykovoj ul. (1934), dva proizvodna pogona u krugu Varaždinske industrije svile (1934) te zgrade socijalnoga standarda Tekstilne industrije Tivar u Varaždinu (1938–41). Među neizvedenim projektima ističu se Narodni muzej (1926), programatski terasasti stambeni blok (1927), stambena uglovnica Kern u Zvonimirovoj ul. (1929) i trgovačko-stambena zgrada Stoeger u Draškovićevoj ul. (1938) – sve u Zagrebu; ljetnikovac Thurn-Taxis na Sušaku (1928); Dječja bolnica za kiruršku TBC u Lipiku (1929); Infektivni paviljon Banovinske bolnice u Pakracu (1930); stambeno naselje Čakovečke mjesne štedionice u Čakovcu (1931); stambeno naselje Siedlerschule u Wörpsweudu (1927) i minimalna kuća za Weissenhofsiedlung u Stuttgartu (1927); ergela i zimska jašionica u Tarnówu u Poljskoj (1927); vila Wiener u Pragu (1928); Panteon (1925) i stambena zgrada (1941) u Beogradu. – Ratne godine proveo u logorima u Njemačkoj i Nizozemskoj gdje vodi tečaj Građevinske konstrukcije i elementi projektiranja, te piše teorijsku raspravu *Kuda ide arhitektura?* Djela ostvarena poslije II. svj. r. primjeri su kontinuiteta programskih načela iz prethodnog razdoblja: četiri stambena bloka na Vrbiku (1946, sa S. Gombošem, M. Kauzlarićem i V. Potočnjakom), stambene zgrade na uglu Tratinske ul. i Nove ceste (1954), te u Martičevoj ul. 46, TBC paviljon Vinogradske bolnice (1954), školske zgrade u Vrbanićevoj ul. (1956), Cvjetome naselju (1957), na Ferenčici (1959), u Laginjinoj ul. (1961–62), na Borongaju (1961–63) i u Folnegovićevoj ul. (1961–63); dječji vrtić na Ferenčici (1961–62) i jaslice na Volovčici (1961–63), zgrada pošte u Remetama (1953–54), Tvornica papira na Žitnjaku (1956–60) – sve u Zagrebu; Dom kulture u Novome Marofu (1945); tehnički uredi i zgrade socijalnog standarda Rafinerije nafte u Rijeci (1946); pogonska zgrada u krugu Željezare u Sisku (1951); tipske zgrade kotarskih NO u Titovoj Korenici i Vojniću (1951) te Kotarski zadružni dom u Dvoru na Uni (1952); Tvornica sardina u Prvić Luci (1952); samački hotel s kinom u Šibeniku (1953); kemijski laboratorij tvornice »Dalmacija« u Dugom Ratu (1954), zgrada Komunalne banke u Slavanskom Brodu (1961–63) te vila Friedländer u Cumberlandu u Engleskoj (1954). Na osnovi prvonagrađenoga natječajnog rada iz 1947. s V. Potočnjakom projektira zgradu Predsjedništva vlade u Novom Beogradu.

BIBL.: *Das Kleinhaus*, Der Sturm (Berlin), 1927, 4–5; *Adolf Loos, 60-godišnjica velikog arhitekta i reformatora*, Novosti, 1930, 345; *Adolf Loos, Povodim smrti velikog arhitekta*, Jutarnji list, 1933, 7757; *Mi o Loosu*, Arhitektura, 1933, 11; *O problemu prostora u arhitekturi*, Tehnički list, 1939, 11–12.

LIT.: J. Gallotti, *La nouvelle architecture*, Vogue (Paris), 1927, 8. – N. Smolčić, *Arhitektura i savremeni duh*, Kod arh. Zlatka Neumanna, Novosti, 1930, 60. – V. Potočnjak, *Arhitektura u Hrvatskoj 1888–1938*, Građevinski vjesnik, 1939, 4–5. – Ž. Čorak, In memoriam Zlatko Neumann, Telegram, 1969, 455. – B. Pavlović, Zlatko Neumann, učenik i suradnik Adolfa Loosa, Arhitektura, 1969, 101. – D. Worbs, *Die Loos-Schule*, Bauforum (Wien), 1983, 98. – A. Laslo, *Raumplan, plan libre ili ...*, Arhitektura, 1987, 200–203. – *Isti*, *Die Loos-Schule in Kroatien* (katalog), Beč 1989. – *Isti*, Zlatko Neumann & sedam svjetiljki Novog građenja (katalog), Zagreb 1990. – *Isti*, Adolf Loos i hrvatska arhitektura, Arhitektov bilten (Ljubljana), 1991, 107–108. A. Las.

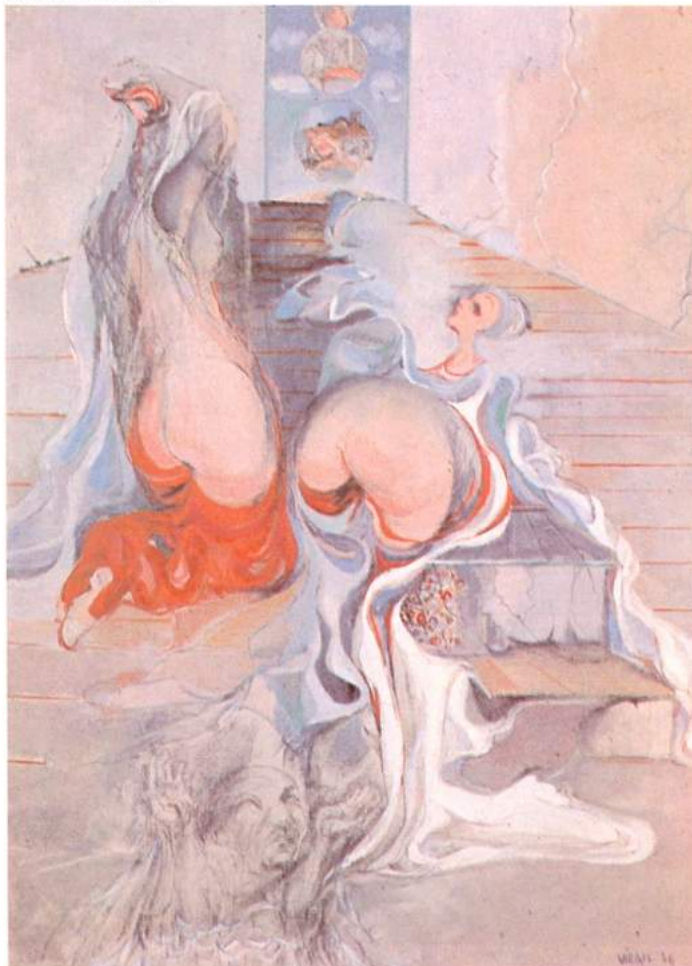
NEVJESTIĆ, Virgilije (Virgil), grafičar, slikar i pjesnik (Kolo kraj Tomislavgrada, 22. XI. 1935). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1963. Završio specijalni odjel za grafiku 1966 (M. Detoni). Od 1968. živi u Parizu. God. 1987. osnovao u Parizu L'académie Virgile gdje predaje specijalni tečaj grafike; predaje i na Francuskom institutu za restauraciju umjetničkih djela. U njegovoj grafici prevladava narativna i nadrealna komponenta; umnažanjem figuralnih pojedinosti, u sprezi s poetskom projekcijom djetinjstva i zavičaja, postiže oniričko-fantastičnu i nostalgичnu

Z. NEUMANN, kuća Rosinger u Vlaškoj ul. 69 u Zagrebu

atmosferu (*Grumen zemlje*, 1964; *Krabuljni ples*, 1966; *Meditacija*, 1979; *Unutrašnji pejzaž*, 1981). U lirskoj viziji i životnim sadržajima njegovih grafikâ javlja se snažna dramatska napetost; poetskom destrukcijom zbilje prosvjeduje protiv otuđenja suvremene civilizacije. Linija mu je melodiozna i minuciozna, kompozicija najčešće sastavljena od niza odijeljenih prizora, ispovjednog i simboličnog karaktera. U novijim djelima linearni način ustupa mjesto tonskom oblikovanju predmeta, uz bogate svjetlosne i kromatske efekte (*Pod lampom*, 1982). Izdao je mape grafika *Hommage à Jean Fouquet* (1972), *Hommage à Pablo Neruda* (1973), *Journal du Vagabond* (1973), *La divine comédie* (1974), te bibliofilska izdanja pjesama A. B. Šimića, D. Tadijanovića, S. Čuića i Ch. Baudelairea. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Sarajevu, Beogradu, Milanu, Parizu,

V. NEVJESTIĆ, *Jutro*

NICCOLÒ DELL' ARCA, *Oplakivanje Krista*. Bologna, Santa Maria della Vita

Bostonu, Tokiju, Firenci, Londonu, Rimu, Hagu, Bruxellesu, Vancouveru i New Yorku. Piše pjesme koje ilustrira vlastitim crtežima.

LIT.: A. Genau, Virgilije Nevjestić (katalog), Zagreb 1970. — M. de Micheli, Virgil Nevjestić (katalog), Milano 1971. — A. Čelebanović, Virgilije Nevjestić (katalog), Beograd 1974. — B. Gheerbrant, Virgil (katalog), Pariz 1975. — Č. Kisić, Virgilije Nevjestić (katalog), Bugojno 1984. — Ž. Sabol, Virgilije Nevjestić-Virgil (katalog), Šibenik 1985. — A. Karaman, Virgilije Nevjestić (katalog), Banja Luka 1986. R.

NICCOLÒ DELL' ARCA, *Raka Sv. Dominika*. Bologna, crkva Sv. Dominika

NICCOLÒ DELL' ARCA, tal. kipar (vjerojatno Dubrovnik, oko 1435 — Bologna, 2. VII. 1494). Nadimak Dell' Arca dobio je po svojem najvažnijem djelu, raci (tal. arca) Sv. Dominika. U dokumentima se još spominje kao *Nicolaus de Apulia*, *Nicolaus quondam Antonii de Apulia*, *Nicolaus de Bari de la Puglia*, a u jednome dokumentu iz 1493. kao *Nicolo de Ragusa*. Suvremeni kroničari (Borselli, della Tuata, Prelormo, Lamo) redovito ga nazivaju *Niccolò Dalmata* ili *Schiavone*. Pretpostavlja se da je Nikola, sin Antuna, bio rodom iz Dubrovnika te da je u mladosti došao u Bari i tu boravio do odlaska u Bolognu, gdje se prvi put spominje 1463. Možda je prije toga boravio u Veneciji gdje F. Sansovino (1581) spominje kao njegov rad jedne *Jaslice* od bojene terakote u crkvi San Spirito dell' Isola (nisu očuvane). God. 1469. N. je sklopio ugovor za dovršenje *Rake Sv. Dominika* (Arca di San Domenico) u crkvi toga sveca u Bologni. Sarkofag su dva stoljeća prije započeli Niccolò Pisano i njegov učenik Fra Guglielmo, a N. je imao načiniti pokrov koji je bio gotov 1473. Izveo ga je u obliku krova s vijencem i volutnim zabatom bogato ukrašenim skulpturama; predvidio je osamnaest svetačkih kipova ali je za života ostvario četrnaest (tri neposredno nakon Nikoline smrti radi mladi Michelangelo, a jedan G. Cortellini). Među njima se ističu četiri Evanđelista, Sv. Florijan, Sv. Franjo, Sv. Dominik, Sv. Vital, Sv. Agrikola, mrtvi Krist i Bog Otac. Po skulptorskim vrijednostima, originalnosti osjećaja za formu i osebnom realizmu ubrajaju se među važnija ostvarenja renesansne umjetnosti u Italiji.

Drugo Nikolino veliko djelo je grupa *Oplakivanje Krista* u crkvi Santa Maria della Vita u Bologni (terakota, izvorno polikromirana, signirano: »Opus Nicolai di Apulia«); sastoji se od šest likova u naravnoj veličini: tri Marije, Ivana i Josipa iz Arimateje raspoređenih u polukrugu oko ležećega Krista. Kompozicija je koncipirana vrlo realistički, puna je ekspresivne dramatike, nabori odjeće su smjelo prenatrpani a lica iskrivljena od bola. Grupa se iz stilskih razloga datira u vrijeme oko 1490 (Gnudi), premda se u jednome neizravnom dokumentu kao godina njezina nastanka spominje 1463. Manja djela Niccolò dell' Arca jesu *Madonna di Piazza* na pročelju komunalne palače (terakota 1478), *orao* (terakota) nad portalom crkve San Giovanni in Monte, poprsje Sv. Dominika u crkvi Sv. Dominika, sve u Bologni i mramorni kip Ivana Krstitelja, spomenut u kiparevoj oporuci, danas u dvorcu Escorial u Madridu. — Unutar stilskih okvira skulpture tal. quattrocenta osebniji izraz Niccolò dell' Arca tumači se, za njegova ranija djela (Evanđelisti s rake Sv. Dominika), poznavanjem kasnogotičke burgundske skulpture (Claus Sluter) i djelomično oslanjanjem na iskustva A. Verrocchia, a ekspresivnost Oplakivanja ima uzor u ostvarenjima ferrarske slikarske škole (F. Cossa i E. Roberti djeluju u Bologni 1470 — 86).

LIT.: C. Gnudi, Niccolò dell' Arca, Torino 1942. — V. Foretić, Porijeklo Nikole dell' Arca, Prilozi — Dalmacija, 1954. — P. Toesca, On Niccolò dell' Arca, Art Quarterly, 1956, 19. — P. Belli-D'Elia, Niccolò dell' Arca: aggiunte e precisazioni, Commentari, 1964, 1. — R. Silvestri Baffi, Lo scultore dell' Arca Niccolò di Puglia, Galatina 1971. Iv. Mat.

NICZE, Ivan Firentinac, tal. rezbar, djelovao u Zagrebu na prijelazu XV/XVI. st. Neki se njegovi radovi spominju u Zagrebu već 1499. God.